

Reforma në drejtësi

MODUL TRAJNIMI PËR STUDENTË
JO-JURISTË DHE AKTIVISTË TË
SHOQËRISË CIVILE

2018

Refoma në Drejtësi është një prej togfjalëshve më të përmendur në debatet politike e në media, nga ekspertë të drejtësisë, qytetarë etj. Megjithatë është vënë re se shumë qytetarë nuk janë ende të mirëinformuar në lidhje me reformën në drejtësi dhe në çfarë konsiston ajo. Për këtë arsye ky modul ka si qëllim kryesor të kontribuojë në njohjen e studentëve jo-juristë, aktivistëve të shoqërisë civile dhe medias lokale, me disa prej ligjeve më të rëndësishme të reformës në drejtësi. Përmes njohjes së këtyre ligjeve ata do të kuptojnë më mirë situatën e sistemit të drejtësisë shqiptare në kuadër të reformës dhe gjithashtu do të jenë më të ndërgjegjësuar në lidhje me mënyrat se si mund të bëhen pjesë e reformimit të drejtësisë shqiptare.

» Objektivat kryesore të këtij trajnimi janë:

- Përmirësimi i njohurive të studentëve jo-juristë, aktivistëve të shoqërisë civile dhe medias lokale në lidhje me disa prej ligjeve kryesore të Reformës në Drejtësi, si dhe disa prej in-situacioneve të krijuara rishtazi;
- Diskutimi i rolit që mund të luajnë studentët, aktivistët e shoqërisë civile dhe media lokale tek reforma në drejtësi.

» Metodologjia e Modullit

Ky modul trajnimi mbi reformën në drejtësi përbëhet nga 6 leksione ku secili leksion sqaron një ligj të caktuar të reformës. Ligjet e zgjedhura janë disa prej ligjeve më të diskutuara në paketën e reformës dhe që sjellin disa nga risitë më të rëndësishme në funksionimin e sistemit të drejtësisë. Leksionet përmbajnë disa nga aspektet më të rëndësishme ligjore të cilat kanë nevojë për analizë të thelluar juridike.

» Përmbajtja e modullit

Moduli përmban shtatë ligje të Reformës në Drejtësi. Këto ligje janë:

- 1) **Ndryshimet Kushtetuese** të miratuara nga Kuvendi më 22 korrik 2016;
- 2) **Ligji nr. 84/2016** "Për Rivlerësimin Kalimtar të Gjyqtarëve dhe të Prokurorëve në Republikën e Shqipërisë."
- 3) **Ligji nr. 95/2016** "Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar."
- 4) **Ligji nr. 98/2016** "Për organizimin e Pushtetit Gjyqësor në Republikën e Shqipërisë."
- 5) **Ligji nr. 99/2016** "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë".
- 6) **Ligji nr. 115/2016** "Për Organet e Qeverisjes së Sistemit të Drejtësisë"

1/ Një prezantim i përgjithshëm i ndryshimeve kushtetuese

Shqipëria ka treguar se është në reformim të vazhdueshëm për të vendosur stabilitet dhe garanci demokratike. Por, rruga drejt krijimit të institucioneve funksionale, standardeve demokratike dhe shtetit të së drejtës nuk ka qenë e lehtë. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, e hyrë në fuqi më 1998, ka ndryshuar 3 herë që nga hyrja në fuqi. Megjithatë, ndryshimet nuk kanë pasur gjithmonë ndikim pozitiv në organizimin dhe funksionimin e sistemit të drejtësisë, veçanërisht ndryshimet e bëra në vitin 2008, të cilat ndër të tjera ndryshuan formulën e zgjedhjes së presidentit të republikës. Për këtë arsye është e rëndësishme që ndryshimet, specifikisht ato kushtetuese, të jenë efektive, strategjike e të qëndrueshme, duke krijuar një sistem ligjor koherent që i përgjigjet traditës sonë ligjore, nevojave, shkallës së zhvillimit të vendit si dhe nevojës për të mundësuar zhvillim të qëndrueshëm ekonomik e shoqëror në të ardhmen. Një ndër problematikat kryesore të Kushtetutës ka qenë mos garantimi i një sistemi gjyqësor të pavarur dhe llogaridhënës. Për këtë arsye ndryshimet kushtetuese të miratuara në 2016 kishin si qëllim ndërmarrjen e një reforme të thellë në organizimin, qeverisjen dhe kontrollin e integritetit të sistemit të drejtësisë.

Ndryshimet kushtetuese u votuan me unanimitet të plotë nga 140 deputetë, më 22 korrik 2016. Miratimi i këtyre ndryshimeve ishte hapi i parë i rëndësishëm për përmirësimin radikal të sistemit të drejtësisë dhe rikthimin e besimit të qytetarëve tek pushteti gjyqësor. Ndryshimet prekin disa momente të rëndësishme ligjore, duke ri konceptuar dhe detajuar aplikimin e disa parimeve kushtetuese siç është pavarësia dhe paanshmëria e gjyqësorit. Këto ndryshime synojnë amendimin e funksionimeve të disa prej institucioneve kushtetuese shqiptare. Ndryshimet prekin disa pjesë të Kushtetutës, ku bien në sy ndryshimet në sistemin e gjykatave dhe prokurorinë. Pushteti gjyqësor është një nga shtyllat e funksionimit të demokracisë dhe të shtetit ligjor, si dhe një garanci për mbrojtjen e lirive dhe të drejtave themelore të individit. Por gjatë funksionimit të sistemit gjyqësor është vënë re mungesa e pavarësisë dhe paanshmërisë, përhapja e gjerë e korrupsionit në radhët e gjyqtarëve dhe administratës gjyqësore, mungesa e profesionalizmit, përgjegjshmërisë, transparencës, efikasitetit, si dhe mungesa e theksuar e besimit të publikut në sistemin e drejtësisë. Përmes ndryshimeve në pjesën e nëntë të Kushtetutës, e cila iu referohet pikërisht gjykatave, ligjbërësi synon të adresojë problemet ekzistuese përmes rritjes së aksesit dhe efektivitetit në sistemin gjyqësor, nëpërmjet riorganizimit të gjykatave në përputhje me standardet evropiane.

- » Ndryshimi i parë është reflektuar në nenin 43 ku sanksionohet e drejta për ankim kundër një vendimi gjyqësor. Kushtetuta e re, në rastet e kundra vajtjeve të lehta penale dhe për çështje civile ose administrative me rëndësi ose vlerë të vogël parashikon mundësinë për të kufizuar të drejtën e ankimit me ligj. Ligjvënësi kushtetues thekson se kufizimet duhet të jenë në përputhje me nenin 17 të Kushtetutës.
- » Në lidhje me Gjykatën Kushtetuese (GJK), pjesa e tetë, ligjbërësi ka bërë disa ndryshime të cilat fokusohen në:
 - » garantimin e pavarësisë dhe efektivitetit të GJK-së duke përcaktuar rregullat dhe kriteret për përzgjedhjen e kandidatëve për gjyqtarët kushtetues. Formula e re parashikon zgjedhjen e 1/3 së anëtarëve nga Presidenti i Republikës, 1/3 nga Kuvendi me shumicë të

cilësuar prej 3/5 të votave dhe 1/3 nga trupa e Gjykatës së Lartë, duke shmangur kështu edhe bllokimet e procesit të emërimit të gjyqtarëve kushtetues që janë konstatuar në vitet e fundit. Secili nga organet e mësipërme duhet të përzgjedhë midis 3 kandidatëve të propozuar nga Këshilli i Emërimeve në Drejtësi për çdo vend vakant;

- » garantimin e funksionimit kolegjial të GJK-së dhe shmangien e qëndrimit të tej zgjatur në detyrë;
 - » respektimin e kohëzgjatjes dhe paprekshmërisë së mandatit kushtetues (9 vjet);
 - » krijimin e modaliteteve dhe afateve të qarta për çështje që kanë të bëjnë me shkarkimin dhe mbarimin e mandatit të gjyqtarëve;
 - » përfshirjen e gjyqtarëve kushtetues në sistemin e llogaridhënies dhe përgjegjshmërisë përmes rregullimit të qartë material dhe procedural të përgjegjësisë disiplinore të tyre, duke parashikuar që sistemi i përgjegjësisë disiplinore të tyre të jetë nën autoritetin e vetë GJK-së¹;
 - » krijimin e mekanizmave për identifikimin më të saktë të çështjeve që lidhen me juridiksionin e GJK-së, duke synuar shmangien e saj si shkallë e katërt gjykimi në funksion të ekonomisë dhe efikasitetit gjyqësor²;
- » Pjesa e nëntë, Gjykatat, gjithashtu parashikon ndryshime të mëdha në administrimin e sistemit të gjykatave në Shqipëri duke tentuar ta riformojë atë. Kushtetuta e re synon të krijojë një frymë të re të funksionimit dhe administrimit të gjykatave, frymë e cila synon të pasqyrohet edhe në ligjet dhe aktet e tjera që do të vijojnë. Përmes këtyre ndryshimeve legjislatori synon t'i jap fund hapësirave për korrupsion, tej zgjatjes së afateve të gjykimeve, dhe mungesës së profesionalizmit për figurat e gjyqtarëve, si dhe të rikthejë besimin e popullit tek sistemi i drejtësisë. Gjykatat shihen si kontribuesi kryesor në forcimin e shtetit të së drejtës dhe luftën ndaj korrupsionit dhe krimin të organizuar, ndërkohë që performanca e dobët e gjyqësorit është një faktor që pengon edhe sigurinë juridike dhe zhvillimin ekonomik të vendit. Nga ana tjetër duhet theksuar se besimi i publikut në efikasitetin, ndershmërinë dhe profesionalizmin e gjykatës ka qenë shumë i ulët. Qëllimet e reformës në gjyqësor duhet të bazohen në parime të shëndosha që përmirësojnë cilësinë e drejtësisë për qytetarët dhe duhet të përfshijnë këto aspekte:
- » Përmirësimin e cilësisë së aksesit në drejtësi, sidomos për kategoritë në nevojë;
 - » Rritjen e besimit publik në sistemin gjyqësor;
 - » Përmirësimin e imazhit të gjyqësorit;
 - » Garantimin e një sistemi eficient që nuk komprometon cilësinë e drejtësisë dhe aksesin në drejtësi.

Kushtetuta e re shfuqizon ose ri formaton disa nga institucionet e vjetra të drejtësisë (p.sh Këshilli i Lartë i Drejtësisë dhe Konferenca Kombëtare Gjyqësore) dhe sanksionon institucionet e reja si Këshilli i Lartë Gjyqësor, Këshilli i Lartë i Prokurorisë dhe Inspektorati i Lartë i Drejtësisë³.

Në lidhje me Këshillin e Lartë Gjyqësor, organizimi dhe funksionet e tij kryesore konsistojnë në:

- » reduktimin e numrit të anëtarëve, nga 15 në 11, dhe procedurën e zgjedhjes së tyre;
- » përbërjen e organit, duke ndryshuar raportin gjyqtar – jo gjyqtar (aktualisht 6 me 5) dhe profilin e anëtarëve jo gjyqtarë; këta të fundit zgjidhen nga Kuvendi, nga rradhët e avokatëve (2), pedagogëve të së drejtës (2) dhe anëtarëve të shoqërisë civile (1) me përvojë të konsiderueshme në fushën e drejtësisë;
- » suprimimin e tre anëtarëve *ex officio* në këtë organ (d.m.th Presidenti i Republikës, Kryetari i Gjykatës së Lartë, Ministri i Drejtësisë; ky i fundit mund të ftohet të marrë pjesë, pa të drejtë vote, në mbledhjet që diskutojnë politikën e përgjithshme);

¹ Neni 125, 126, 127 128 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë

² Neni 131 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë

³ Neni 147/d i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë

- › kryesimin e organit nga njëri prej anëtarëve jo-gjyqtarë, për të garantuar përgjegjshmërinë dhe shmangur frymën e korporatizmit brenda gjyqësorit;
- › zgjerimin e madh të kompetencave të cilat propozohet të përfshijnë pothuaj të gjitha aspektet e administrimit të gjyqësorit;
- › kalimin nga anëtarësia me kohë të pjesshme në anëtarësi me kohë të plotë, në funksion të efikasitetit dhe kolegjalitetit të organit;
- › parashikimin e një sistemi përgjegjshmërie për anëtarët, të cilët hetohen nga Inspektorati i Lartë i Drejtësisë (ILD) për shkelje disiplinore;
- › marrjen e përgjegjësisë për raportimin publik dhe para Kuvendit për çështje të gjyqësorit.

Në lidhje me Inspektoratin e Lartë të Drejtësisë (neni 147/d), funksioni kryesor i këtij institucioni konsiston në verifikimin e ankesave, hetimit të shkeljeve si dhe fillimin e procedimit disiplinor ndaj gjyqtarëve dhe prokurorëve (dhe disa organeve të tjera), duke zëvendësuar inspektoratet e ndryshme që ekzistonin më parë, pranë KLD-së, Ministrisë së Drejtësisë etj. Inspektori i Lartë i Drejtësisë do të zgjidhet nga Kuvendi (me 3/5 e votave), në bazë të propozimit të Këshillit të Emërimeve (KED) dhe pas një procedure transparente dhe publike.

Në pjesën e dhjetë, Prokuroria, janë parashikuar ndryshime dhe institucione të reja kushtetuese si Këshilli i Lartë i Prokurorisë⁴ i cili është institucioni që do të garantojë pavarësinë, llogaridhënien, disiplinën, statusin, etikën dhe karrierën e prokurorëve. Përmes këtyre ndryshimeve synohet të decentralizohet sistemi i prokurorisë, si dhe krijimi i institucioneve të reja të cilat do të koordinojnë dhe ndajnë punën mes tyre në funksion të goditjes së kriminalitetit të organizuar dhe korrupsionit madhor. Më konkretisht ndryshimet kushtetuese kanë si qëllim:

- › garantimin e pavarësisë së brendshme dhe të jashtme të prokurorëve dhe të zyrës së prokurorisë;
- › rishikimin e kompetencave të hetimit dhe përfaqësimit të akuzës në gjykatë duke nxitur kontrollin efektiv dhe balancimin e këtyre kompetencave nga strukturat përgjegjëse;
- › riorganizimin territorial të prokurorisë, me qëllim që t'i përgjigjet në mënyrë të përshtatshme organizimit të gjykatave;
- › sigurimin e pavarësisë së mjaftueshme të strukturave të veçanta të prokurorisë;
- › qartësimin dhe forcimin e kriterëve kushtetuese për emërimin e Prokurorit të Përgjithshëm, i cili do të zgjidhet nga Kuvendi me shumicë të cilësuar (3/5), ndër 3 kandidatë të propozuar nga KLP-ja, për një mandat 7-vjecar pa të drejtë riemërimi;
- › forcimin e funksioneve dhe ndryshimin e përbërjes së Këshillit të Prokurorisë, duke siguruar përfaqësimin në Këshill të anëtarëve jo prokurorë nga shoqëria civile, trupa pedagogjike dhe avokatia; sidoqoftë anëtarët e zgjedhur nga radhët e vetë prokurorëve ruajnë një shumicë 6-5 në raport me anëtarët jo prokurorë;
- › Propozimin dhe administrimin e buxhetit.

Neni 149/ç krijon **Këshillin e Emërimeve në Drejtësi (KED)**, si organ ad hoc (jo i përhershëm), duke parashikuar kriteret që duhet të plotësojnë anëtarët e institucionit, procedurat për t'u zgjedhur si dhe funksionet e tij kryesore: verifikimin e kushteve ligjore, profesionale dhe morale të kandidatëve për anëtarë të GJK-së dhe për postin e Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, si dhe renditjen e tyre në listë-propozimin që i dërgohet organeve përkatëse kushtetuese⁵.

Së fundmi, një shtojcë (aneks) i posaçëm krijon bazën kushtetuese për procesin e rivlerësimit kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve (shih në vijim).

2/ Ligji nr. 84/2016 “Për Rivlerësimin Kalimtar të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”

Si pjesë integrale e paketës së ndryshimeve kushtetuese, që ka për qëllim reformimin e sistemit të drejtësisë dhe kthimin e besimit të qytetarëve tek Shteti i së Drejtës, Kuvendi i Shqipërisë miratoi ligjin nr. 84/2016 “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë” ose siç njihet gjerësisht në publik “vetingu”. Qëllimi i këtij ligji është përcaktimi i rregullave të posaçme për rivlerësimin e të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve, si një proces që do të shërbejë për të vlerësuar përgatitjen e tyre profesionale, integritetin moral dhe verifikimin e pasurive, si dhe për të zbuluar lidhje të mundshme ose ndikime nga krimi organizuar dhe korrupsioni. Më konkretisht, vetingu është rivlerësimi kalimtar i të gjithë gjyqtarëve dhe prokurorëve të vendit për të garantuar funksionimin e shtetit të së drejtës, pavarësisë së sistemit të drejtësisë, si dhe rikthimin e besimit të publikut tek institucionet e këtij sistemi. Institucionet e parashikuara për të kryer procesin e rivlerësimit janë:

- ❖ **Komisioni i Pavarur i Kualifikimit** (i cili merr vendimin fillestar);
- ❖ **Kolegji i Posaçëm i Apelit** (i cili merr vendimin përfundimtar në rast animimi);
- ❖ **Komisionerët Publikë** (i cili përfaqëson interesin publik para Kolegjit të Posaçëm etj).

Kushtetuta dhe ligji kanë parashikuar se rivlerësimi do të kryhet mbi bazën e tre kriterëve:

1) Vlerësimi i Pasurisë

Të gjithë gjyqtarët dhe prokurorët kanë detyrim të dorëzojnë deklaratën e pasurisë dhe të gjitha dokumentet që justifikojnë vërtetësinë e deklaratimit dhe ligjshmërinë e burimit të krijimit të pasurisë, pranë Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave. Kontrolli i pasurisë kryhet edhe mbi bashkëshortin/en, bashkëjetuesin/en, fëmijët madhorë, si edhe çdo person tjetër të përmendur në certifikatën familjare të subjektit të rivlerësimit. ILDKPI-ja ka detyrim të kontrollojë këto deklarime.

2) Kontrolli i Figurës

Të gjithë subjektet e rivlerësimit duhet të plotësojnë deklaratën e kontrollit të figurës.

Institucionet e rivlerësimit dhe Drejtoria e Sigurimit të Informacionit të Klasifikuar (organ i shërbimit informativ) kanë detyrim të verifikojnë nëse subjekti ka kontakte të papërshtatshme me persona të përfshirë në krimin e organizuar, ose persona të dyshuar të krimit të organizuar.

3) Vlerësimi i Aftësisë Profesionale

Ky kriter ka të bëjë me vlerësimin e aftësive profesionale dhe etike të subjektit të rivlerësimit për 3 vitet e fundit, në bazë të vendimeve të dhëna dhe vlerësimeve të marra nga organet përkatëse. Tre janë rezultatet e mundshme të këtij vlerësimi:

- a) I aftë** – gjyqtari/prokurori ka treguar cilësi të pranueshme në punë, gjykim të drejtë, ka respektuar të drejtat e subjekteve të përfshira në proceset gjyqësore, është efektiv dhe eficient në punë.
- b) Me mangësi** – gjyqtari/prokurori ka treguar cilësi të papranueshme në punë, gjykim të dobët, nuk ka respektuar të drejtat e palëve dhe nuk është efektiv. Rekomandohet ndjekja e një programi ri trajnimi deri në 1 vit pranë Shkollës së Magjistraturës.

4 Neni 149 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë

5 Neni 149/ç

c) I papërshtatshëm - gjyqtari/prokurori ka treguar cilësi të papranueshme në punë, gjykim të dobët, nuk ka respektuar të drejtat e palëve dhe nuk është efektiv. Ndjekja e një programi trajnimit deri në 1 vit pranë Shkollës së Magjistraturës nuk mund të përmirësojë situatën. Në këtë rast, subjekti shkarkohet nga pozicioni i gjyqtarit dhe prokurorit dhe nuk mund të aplikojë të rikthehet në sistem për një periudhë 15-vjecare.

Në procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, ligji i ka dhënë publikut një vend të rëndësishëm në këtë proces, jo vetëm si pjesëmarrës por edhe duke luajtur një rol të drejtpërdrejtë në denoncimin e korrupsionit. Një pjesë shumë e rëndësishme e këtij procesi i është lënë në dorë vetë qytetarëve shqiptarë, të cilët mund të luajnë një rol të çmuar në realizimin me sukses të këtij procesi rivlerësimi.

Më konkretisht, në procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve i është kushtuar një rregullim i posaçëm denoncimit të fakteve nga publiku, që mund të përbëjnë prova për një nga komponentët e rivlerësimit. Në nenin 53 të ligjit nr. 84/2016 parashikohet se çdo person që vjen në dijeni të fakteve ose rrethanave që mund të përbëjnë prova në lidhje me kriteret e rivlerësimit, ka të drejtë të informojë drejtpërdrejtë institucionet e rivlerësimit. Tashmë Komisioni i Pavarur i Kualifikimit ka publikuar modelin e denoncimit dhe të gjithë qytetarët që janë në dijeni të fakteve që mund të jenë objekt denoncimi, mund ta plotësojnë dhe ta dorëzojnë online.

Një element tjetër tepër i rëndësishëm në procesin e rivlerësimit, ku kontributi i qytetarëve është thelbësor, parashikohet në nenin 54 të ligjit7, sipas të cilit personi që ka marrë pjesë në kryerjen e veprës penale të korrupsionit me subjektin e rivlerësimit (p.sh. me mitë dhënie), ka të drejtë t'i drejtohet zyrës së prokurorisë kompetente për hetimin e veprave penale të korrupsionit dhe të marrë statusin e bashkëpunëtorit të drejtësisë. Dëshmia e dhënë me shkrim nga bashkëpunëtori i drejtësisë përpara prokurorit, përbën një provë thelbësore për procesin e rivlerësimit dhe proceset e tjera ligjore.

Sigurisht kontributi i qytetarëve është një sfidë e madhe duke patur parasysh edhe kulturën e pakët që kanë qytetarët në këtë drejtim. Problematika që mund të hasë ky parashikim ligjor në praktikë është e natyrave të ndryshme:

1. Qytetarët nuk disponojnë informacion të plotë ose të saktë mbi rolin që i ka atribuar ligji nr. 84/2016;
2. Qytetarëve i mungon besimi se zëri i tyre do të dëgjohet apo që mbrojtja e ofruar nga ligji do ti garantohet.

Edhe pse në raportin e Komisionit të Posaçëm Parlamentar⁸ mbi ligjin për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve, konsultimi publik dhe transparenca do të ishin parimet që do të udhëhiqnin hartimin dhe miratimin e këtij ligji, rezultoi se pavarësisht përpjekjeve të bëra, niveli i njohurive të qytetarëve mbi këtë ligj është i ulët. Nga sondazhi i kryer nga *Instituti për Kërkime dhe Alternativa Zhvillimi – IDRA*⁹, në prill 2016, mbi nivelin e informimit të qytetarëve lidhur me reformën në drejtësi, rezultoi se:

- › 14% e qytetarëve janë "shumë të informuar";
- › 49% e qytetarëve janë "deri diku të informuar";
- › 25% e qytetarëve shprehen se janë "jo shumë të informuar" dhe
- › 12% aspak të informuar.

6 Neni 53 i ligjit nr. 84/2016 "Pjesëmarrja e publikut në denoncimin e fakteve"

7 Neni 54 i ligjit nr. 84/2016 "Bashkëpunëtori i Drejtësisë"

8 http://www.reformanedrejttesi.al/sites/default/files/raporti_i_komisionit_te_posacem_parlamentar.pdf

9 IDRA – Reforma në drejtësi: Njohuritë, mbështetja dhe pritshmëritë e publikut, 2016, http://www.idrainstitute.org/files/reports/judicial_reform_2016/Grafiket_sondazhi.pdf

Kjo situatë tregon se informacioni që disponojnë qytetarët mbi reformën në drejtësi në përgjithësi dhe ligjin për vetingun në veçanti, rezultoi të jetë jo i kënaqshëm.

Megjithatë, prej vitit 2017 disa organizata të shoqërisë civile kanë ndërmarrë fushata ndërgjegjësimi dhe aktivitete të tjera me qëllim informimin e qytetarëve mbi procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve, si edhe mënyrat e bashkëpunimi me organet e vetingut. Një pjesë e veprimtarisë ndërgjegjësuere është pasqyruar edhe në media.

Shoqëria civile shihet si faktor kyç për ngritjen e urave të bashkëpunimit midis qytetarëve dhe qeverisë shqiptare në kuptimin e Reformës në Drejtësi në tërësi dhe të ligjeve specifike. Në këtë kontekst, shoqëria civile mund të luajë një rol thelbësor në edukimin ligjor të shtetasve në kuadër të reformës në drejtësi duke u krijuar mundësinë qytetarëve që të njihen me ndryshimet që sjell reforma si dhe me mundësitë që legjislacioni i miratuar rishtazi, ka parashikuar për përfshirjen e qytetarëve dhe mbështetjen e tyre ndaj reformës.

3/ Ligji nr. 95/2016 "Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar".

Ky ligj është hartuar për të vënë në zbatim ndryshimet kushtetuese në vijim:

- nenit 135, i cili përcakton krijimin e *gjykatës së posaçme*, që gjykon veprat penale të korrupsionit dhe të krimit të organizuar, si dhe akuzat penale kundër zyrtarëve të nivelit të lartë (në detyrë ose të kaluar);
- nenit 148, i cili përcakton krijimin e Prokurorisë së Posaçme dhe Njesisë së Posaçme Hetimore për ndjekjen penale dhe hetimin e veprave penale të korrupsionit, krimit të organizuar dhe çështjeve penale kundër (ish) zyrtarëve të nivelit të lartë; si dhe
- nenit 148/dh, i cili përcakton kriteret dhe funksionet e prokurorisë së posaçme dhe Byrosë Kombëtare të Hetimit.

Me zyrtarë të nivelit të lartë kuptojmë: Presidenti i Republikës, Kryetari i Kuvendit, Kryeministri, anëtar i Këshillit të Ministrave, Gjyqtari i Gjykatës Kushtetuese dhe Gjykatës së Lartë, Prokurori i Përgjithshëm, Inspektori i Lartë i Drejtësisë, Kryetari i Bashkisë, deputeti, zëvendësministri, anëtar i Këshillit të Lartë Gjyqësor dhe të Këshillit të Lartë të Prokurorisë, dhe drejtuesit e institucioneve qendrore ose të pavarura të përcaktuara në Kushtetutë ose në ligj.

Ligji përcakton:

- ›› organizimin dhe funksionet e Strukturës së Posaçme AntiKorrupsion (SPAK), e cila përbëhet nga: (a) *Prokuroria e Posaçme* dhe (b) *Byroja Kombëtare e Hetimit*;
- ›› kompetencat e Prokurorisë së Posaçme, përfshirë kompetencat e saj dytësore për të hetuar veprat penale të lidhura me veprat kryesore që janë pjesë e juridiksionit të saj;
- ›› kushtet dhe kriteret shtesë që duhet të përmbushin shtetasit për t'u emëruar, transferuar apo për t'u ngritur në detyrë si gjyqtarë ose punonjës pranë gjykatave kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar, prokurorë dhe punonjës pranë Prokurorisë së Posaçme, si dhe për t'u punësuar pranë Njesisë së Pavarur Hetimore;

- » Marrëdhëniet e Prokurorisë së Posaçme me institucione të tjera shtetërore, subjekte të tjera publike apo private, si dhe me publikun;
- » organizimin dhe funksionimin e procesit të kontrollit të figurës, vëzhgimit të të dhënave financiare dhe vëzhgimit të telekomunikacioneve të gjyqtarëve të gjykatave të posaçme kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar, prokurorëve të Prokurorisë së Posaçme, Drejtorit, Zëvendësdrejtorit, hetuesve dhe shërbimeve të Policisë Gjyqësore të Byrosë Kombëtare të Hetimit, si dhe vëzhgimit të të dhënave financiare dhe vëzhgimit të telekomunikacioneve të anëtarëve të afërt të familjeve të tyre (për të cilat ata duhet të japin pëlqimin përpara fillimit të detyrës).

Qëllimi i krijimit të Prokurorisë së Posaçme është domosdoshmëria e një prokurorie të përgjegjshme dhe të specializuar për të hetuar dhe ndjekur penalisht në mënyrë efektive çështjet e vështira të korrupsionit dhe krimit të organizuar, si dhe krimet e kryera nga zyrtarë të rëndësishëm, në mënyrë të pavarur dhe pa asnjë ndikim të papërshtatshëm. Prokuroria e Posaçme përbëhet nga të paktën 10 prokurorë, të cilët emërohen nga Këshilli i Lartë i Prokurorisë për 9 vjet, pa të drejtë riemërimi. Prokurorët e Posaçëm janë të pavarur në zhvillimin e hetimeve dhe ndjekjes penale nga çdo prokuror tjetër, duke përfshirë dhe Prokurorin e Përgjithshëm, madje edhe nga vetë Drejtuesi i Prokurorisë së Posaçme. Prokurorët e Prokurorisë së Posaçme në mënyrë individuale mund të drejtojnë veprimet e Byrosë Kombëtare të Hetimit. Ligji garanton pavarësinë dhe autonominë e nevojshme për marrjen e vendimeve gjatë ushtrimit nga prokurorët të funksionit të tyre kushtetues e ligjor, pavarësisht ndikimit të paligjshëm, të brendshëm apo të jashtëm, nga çdo autoritet publik a privat. Këta prokurorë, kur kanë dyshime të arsyeshme për kryerjen e një veprë penale, mund të hetojnë dhe ndjekin penalisht edhe prokurorë të vetë Prokurorisë së Posaçme ose gjyqtarë të gjykatave kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

Akuzat penale të sjella nga Prokuroria e Posaçme gjykohen në Gjykatën e Shkallës së Parë kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, në Gjykatën e Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, dhe potencialisht (vetëm për aspekte të caktuara ligjore) në Gjykatën e Lartë. Kur ekspertiza apo asistencë profesionale është e nevojshme në funksion të cilësisë së përfaqësimit, Drejtuesi i Prokurorisë së Posaçme, kur e çmon të nevojshme, mund t'i kërkojë Prokurorit të Përgjithshëm të caktojë prokurorë nga Prokuroria e Përgjithshme për të përgatitur apo përfaqësuar akuzën në Gjykatën e Apelit kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar ose në Gjykatën e Lartë. Prokuroria e Posaçme mbështetet nga personeli i këtyre sektorëve: a) Kancelari; b) Sektori i Dokumentacionit; c) Sektori i Ekspertizës; ç) Sektori i Hetimit Financiar; d) Sektori i Bashkëpunimit Ndërkombëtar dhe Ndërlidhjes për Hetimet e Përbashkëta; dh) Sektori për Asistencën për Individët me Status të Posaçëm (si bashkëpunëtorët e drejtësisë); e) Koordinatorin për Marrëdhënien me Mediat.

Gjyqtarët dhe prokurorët e posaçëm emërohen, përkatësisht, nga KLGJ-ja dhe KLP-ja dhe mund të shkarkohen, për shkelje të rënda disiplinore, vetëm me 2/3 e votave të Këshillit përkatës. Kundër vendimit të shkarkimit ata mund të bëjnë ankim në Gjykatën Kushtetuese, vendimi i së cilës është përfundimtar.

Njësia e pavarur hetimore ose siç quhet ndryshe "Byroja Kombëtare e Hetimit" varet nga Prokuroria e Posaçme dhe është një njësi e specializuar për të kryer hetime efektive të çështjeve të vështira të korrupsionit, krimit të organizuar si dhe krimet e kryera nga zyrtarë të rëndësishëm, në mënyrë të pavarur dhe pa asnjë ndikim të papërshtatshëm. Kjo Njësi është e pavarur nga Prokurori i Përgjithshëm. Byroja Kombëtare e Hetimit është strukturë e specializuar e Policisë Gjyqësore, që heton veprat penale në juridiksionin penal të Prokurorisë së Posaçme. Byroja Kombëtare e Hetimit përbëhet nga drejtori, zëvendësdrejtori, hetuesit dhe punonjësit e administratës. Drejtori i BKH-së emërohet nga Këshilli i Lartë i Prokurorisë me propozimin e grupit drejtues të Prokurorisë së Posaçme.

BKH-ja ka gjithashtu në përbërje të saj shërbime të Policisë Gjyqësore, të përbëra nga oficerë të Policisë Gjyqësore, nga Policia e Shtetit dhe institucionet e tjera përkatëse, të cilët janë nën drejtimin

administrativ të Zëvendësdrejtorit të Byrosë Kombëtare të Hetimit dhe nën varësinë procedurale hetimore të Prokurorisë së Posaçme. Qëllimi i tyre është të rrisin bashkëpunimin dhe komunikimin midis Byrosë Kombëtare të Hetimit dhe institucioneve të tjera, si dhe të ndihmojnë në hetimet e Prokurorisë së Posaçme, që kryhen nga institucione të tjera. Byroja Kombëtare e Hetimit është institucioni që ekzekuton urdhrat për përgjim të kërkuar nga Prokuroria e Posaçme dhe të autorizuar nga gjykatat kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar. Punonjësi i Byrosë Kombëtare të Hetimit, pas përfundimit të trajnimit të nevojshëm dhe emërimit në detyrë, shërben për një periudhë jo më pak se shtatë vjet në Byronë Kombëtare të Hetimit.

Të gjitha organet shtetërore janë të detyruara të bashkëpunojnë me Prokurorinë e Posaçme dhe Byronë Kombëtare të Hetimit për hetimin e çështjeve penale, sipas legjislationit në fuqi. Prokuroria e Posaçme dhe Byroja Kombëtare e Hetimit kanë akses të drejtpërdrejtë në sistemet e informacionit apo bazat e të dhënave të administruara nga institucionet shtetërore, që përmbajnë informacionin e duhur për hetimin e veprave penale (përveç atyre të certifikuar si sekret shtetëror). Organet shtetërore kanë detyrim të japin informacionin e kërkuar brenda 24 orëve ose, në qoftë se baza e të dhënave ekziston, t'i japin akses të drejtpërdrejtë Prokurorisë së Posaçme.

Në buxhetin e Strukturës së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar përveç buxhetit të shtetit mund të përfshihen edhe të ardhura të tjera të ligjshme, përfshirë fonde nga donatorë ndërkombëtarë, të cilët nuk janë në konflikt interesi me veprimtarinë e këtij organi.

4/ Ligji nr. 98/2016 "Për Organizimin e Pushtetit Gjyqësor në Republikën e Shqipërisë"

Ligji i mësipërm rregullon organizimin dhe funksionimin e sistemit të gjykatave në Republikën e Shqipërisë. Ai parashikon rregulla të qarta në lidhje me juridiksionin dhe funksionimin e të gjitha gjykatave të sistemit gjyqësor. Më konkretisht ai rregullon mënyrën e përcaktimit të kompetencës tokësore të gjykatave, caktimin e seksioneve në gjykata, përcaktimin e përbërjes së trupave gjyqësore, hartën e gjykatave nën kompetencën e Këshillit të Lartë Gjyqësor; organizimin e brendshëm në gjykata; funksionimin e administratës gjyqësore, si dhe statusin e punonjësve në gjykatë. Në ndryshim nga sistemi i mëparshëm i rregullimit të çështjeve të mësipërme, ky ligj parashikon një sistem të konsoliduar nën kompetencën e Këshillit të Lartë Gjyqësor për të rregulluar, zbatuar dhe mbikëqyrur në praktikë organizimin dhe funksionimin e punës në gjykata.

Ligji përbëhet nga 6 kapituj të përbërë nga seksione, siç do të trajtohen më poshtë:

Kapitulli I përmban dispozita të përgjithshme në lidhje me përkufizimin e termave të ligjit, parimet e ushtrimit të pushtetit gjyqësor, siç janë ai i ligjshmërisë, pavarësisë dhe paanshmërisë së tij; të drejtën e aksesit në gjykatë; parimin e bashkëpunimit dhe parandalimin e konfliktit të interesit. Në këtë kapitull prezantohen llojet e gjykatave që ushtrojnë pushtetin gjyqësor, si dhe parimet e shërbimit gjyqësor dhe statusi i nëpunësve civilë gjyqësorë.

Kapitulli II rregullon kompetencat tokësore, numrin e gjyqtarëve sipas gjykatave, duke parashikuar kompetencën e KLGj për të krijuar një hartë të gjykatave. Risia e ligjit në këtë drejtim është krijimi i gjykatave të përqendruara, për të rritur efikasitetin e sistemit. Më konkretisht ky kapitull rregullohet në seksionet si më poshtë:

Seksioni I përcakton kompetencën tokësore vetëm për gjykatat e nivelit më të lartë, gjykatat e

posaçme për gjykimin e veprave penale të korrupsionit dhe krimit të organizuar dhe Gjykatën Administrative të Apelit, të krijuara për të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë dhe që e kanë selinë e tyre në Tiranë. Për të gjitha gjykatat e tjera, ligji parashikon objektivat, kriteret dhe procedurën për përcaktimin e hartës gjyqësore. Kjo i detyron autoritetet përgjegjëse të vlerësojnë çdo pesë vjet faktorët kyç dhe të zhvillojnë një hartë gjyqësore e cila, në një periudhë afatgjatë, do të reduktojë ndjeshëm numrin e lartë të gjykatave të vogla që kemi aktualisht në vend. Ligji i jep Këshillit të Lartë Gjyqësor kompetencën për të kryer vlerësimet e rregullta dhe për të përgatitur propozimin për rishikimin e hartës gjyqësore pasi të ketë marrë mendimin e Ministrit të Drejtësisë, Prokurorit të Përgjithshëm, Këshillit të Lartë të Prokurorisë, Ministrit të Financave dhe Këshillimit me aktorë të tjerë. Ligji parashikon se propozimi dekretohet më pas formalisht nga Presidenti i Republikës.

Në këtë seksion parashikohet krijimi i hartës së gjykatave (të shkallës së parë dhe apelit) të juridiksionit të përgjithshëm, të krijuara mbi bazën e rretheve gjyqësore. Më tej parashikohen parimet se ku do mbështet KLGJ në caktimin e këtyre gjykatave, siç janë garantimi i aksesit në drejtësi, ulja e kostove, rritjen e cilësisë dhe përshtatshmërisë së shërbimit gjyqësor. Po ashtu parashikohen dhe kriteret ku do bazohet KLGJ për caktimin e gjykatave të shkallës së parë dhe të apelit që janë a) ai tokësor që ka të bëjë me zhvillimin demografik, numrin e banorëve në raport me numrin e gjykatave, zhvillimin ekonomik, karakteristikat gjeografike dhe zhvillimin e rrugëve dhe transportit; si dhe b) kriteri i administratës gjyqësore, duke u bazuar në tregues të veprimtarisë në lidhje me çështjet që gjykohen në gjykata.

Një risi e këtij ligji ka të bëjë me rritjen e numrit minimal të gjyqtarëve në përbërjen e një gjykate që duhet respektuar në rast krijimi të saj. Konkretisht në përbërjen e gjykatave të shkallës së parë duhet të ketë së paku 7 gjyqtarë, ndërsa në përbërjen e gjykatave të apelit duhet të ketë së paku 10 gjyqtarë.

Në përgjithësi, ligji parashikon një bazë ligjore për të kryer një reformë të gjerë dhe gjithëpërfshirëse të hartës gjyqësore në vitet e ardhshme. Kjo do të kërkojë një shqyrtim të kujdesshëm të caktimit të fondeve për investime në gjykata me balancimin e objektivave të ndryshme, si afërsia e gjykatave te qytetarët, përdorimi i kujdesshëm i burimeve publike si dhe efikasiteti dhe cilësia e sistemit të drejtësisë. Për më tepër, gjatë përcaktimit të rretheve gjyqësore dhe kompetencave territoriale të gjykatave, parimi i barazisë, që do të thotë se të njëjtat kriteret duhet të zbatohen për të gjitha rajonet, dhe parimi i proporcionalitetit duhet të merret parasysh, pra, sa më shumë të ndikojë një masë (negativisht) në aksesin në gjykatë, aq më e fortë duhet të jetë arsyeja e justifikimit, pra, përmirësimi i pritshëm i efikasitetit.

Seksioni II parashikon krijimin e degëve të gjykatave, me qëllim përqendrimin e tyre dhe zgjidhjen e çështjeve që lidhen me delegimin e gjyqtarëve. Pa cenuar objektivin e afërsisë së qytetarëve me gjykatat, ligji parashikon që të hapen degë të gjykatave si njësi administrative të tyre. Kështu, garantohet e drejta e aksesit në gjykata, duke qasur pranë qytetarëve në zona të caktuara shërbimet gjyqësore. Në varësi të situatave, KLGJ krijon degët e gjykatave, të cilat janë dy llojesh, të përhershme dhe të përkohshme.

Seksioni III parashikon rregullat në lidhje me caktimin e numrit të përgjithshëm të gjyqtarëve, duke pasur parasysh kriteret të njëjtë si për caktimin e gjykatave dhe degëve të tyre. KLGJ është organi që ka kompetencën të bëjë propozimin e numrit të nevojshëm të gjyqtarëve për çdo gjykatë. Po ashtu ligji parashikon që KLGJ çdo 5 vjet të rishikojë numrin e përgjithshëm të gjyqtarëve.

Kapitulli III parashikon organizimin e brendshëm të gjykatave. Konkretisht rregullohet mënyra e krijimit të seksioneve dhe trupave gjyqësore, organizimit të shortit për ndarjen e çështjeve me short. Ligji parashikon për herë të parë organe të tilla si këshillat e gjykatave, mbledhjen e përgjithshme të gjyqtarëve; si dhe organe që kanë ekzistuar dhe me parë në sistemin gjyqësor siç janë Kryetari, Zv/Kryetari dhe Kancelari i Gjykatës. Po ashtu, përveç rregullave të përgjithshme për të gjitha gjykatat

në këtë kapitull, parashikohen rregulla të posaçme në lidhje me organizimin e Gjykatës së Lartë, si dhe Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë. Më konkretisht:

Seksioni I parashikon krijimin e seksioneve dhe trupave gjyqësore në gjykatë. Kompetenca për t'i krijuar ato i është caktuar Këshillit të Gjykatës, ndërsa sipas këtyre dispozitave KLGJ përcakton rregulla të përgjithshme për kriteret dhe procedurën e krijimit të seksioneve, trupave gjyqësore dhe caktimin e gjyqtarëve në to.

Seksioni II parashikon krijimin e seksioneve dhe trupave gjyqësore në Gjykatën e Lartë: seksioneve civile dhe penale si dhe çështjet që janë në juridiksionin e tyre. Përbërja e trupave gjyqësore në këto seksione është me tre gjyqtarë, me përjashtim të rastit kur kolegji penal gjykon çështje që janë në kompetencë të Gjykatës kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar. Në këtë seksion parashikohen rregulla të detajuara sesi kryesohen trupat gjyqësore në seksione.

Kapitulli IV rregullon funksionimin e administratës së gjykatave duke parashikuar organizimin e administratës së gjykatës, si dhe kompetencat e detyrat e organeve të kësaj administrate. Po ashtu në këtë kapitull parashikohen dhe rregullohen shërbimet që realizohen nga administrata gjyqësore në favor të publikut.

Më konkretisht:

Seksioni I parashikon kompetencat dhe detyrat në kuadër të administratës të gjykatës, të KLGJ, Mbledhjes së Përgjithshme të Gjyqtarëve, Këshillit të Gjykatës, Kryetarit, Zv/Kryetarit dhe Kancelarit të Gjykatës. KLGJ është organi më i lartë që vendos rregulla dhe mbikëqyr organizimin dhe funksionimin e shërbimeve në gjykata.

Seksioni II sanksionon rregullat mbi administrimin e brendshëm gjyqësor, duke konsoliduar në një ligj të vetëm rregullat në lidhje me shërbimet që kryen administrata gjyqësore, të cilat ndahen në gjyqësore, administrative dhe mbështetëse. Një risi që parashikohet në këtë seksion është figura e ndihmësit ligjor, i cili ka detyra të tilla që synojnë të ndihmojnë dhe lehtësojnë punën e gjyqtarit.

Kapitulli V përcakton rregullat në lidhje me kushtet dhe kriteret e pranimit dhe emërimit, pezullimit, si dhe përgjegjësinë disiplinore të nëpunësve civilë gjyqësorë. Aty parashikon rregullime të ngjashme me ligjin për nëpunësin civil, i cili madje plotëson kuadrin ligjor në këtë drejtim, për çështje që ky ligj nuk i parashikon.

Më konkretisht:

Seksioni I klasifikon kategoritë e nëpunësve civilë gjyqësorë që kryejnë shërbimet në gjykata, të cilët janë kancelari, ndihmësit ligjorë, kryesekretarët, sekretarët gjyqësorë, nëpunësit civilë gjyqësorë të angazhuar me financën dhe buxhetin, si dhe në fusha të tjera të kërkimit ligjor, dokumentacionit, burimeve njerëzore, teknologjisë së informacionit, arkivës, marrëdhënieve me publikun dhe me jashtë, ose me median.

Seksioni II parashikohen rregulla për emërimin, periudhën e provës, lëvizjen paralele, ngritjen e detyrë të nëpunësve civilë gjyqësorë, kancelarin dhe ndihmësit ligjorë të Gjykatës. Ligji parashikon se procesi i emërimit dhe karrierës së nëpunësit civil bazohet në parimet e profesionalizmit, transparencës dhe meritokracisë. Gjithashtu, ligji parashikon se kompetenca për të vendosur në lidhje me çështjet e emërimit dhe karrierës së kancelarit i takon KLGJ, ndërsa për nëpunësit e tjerë civilë gjyqësorë i takon Këshillit të Gjykatës.

Seksioni III përcakton të drejtat, detyrat, vlerësimin e punës dhe transferimin e nëpunësve civilë gjyqësorë. KLGJ ka kompetencën për të përcaktuar rregulla për kohëzgjatjen e punës së nëpunësve civilë, strukturën dhe pagën e nëpunësve gjyqësorë civilë. Vlerësimi i veprimtarisë së nëpunësve civilë gjyqësorë është periodik dhe bëhet mbi kriteret të tilla si: njohuritë profesionale dhe teknike, përkushtimi dhe etika në punë.

Seksioni IV parashikon rastet e pezullimit nga detyra të nëpunësit civil, procedurën, kohëzgjatjen, shkaqet dhe efektet financiare të pezullimit. Kompetenca e pezullimit për nëpunësit civilë gjyqësorë i takon Këshillit të Gjykatës, përveç Kancelarit për të cilin vendos KLGj.

Kapitulli VI parashikon dispozitat kalimtare dhe të fundit. Aty parashikohen rregullimet për kalimin e statusit të punonjësve aktualë në gjykata, në atë të nëpunësit civil gjyqësor. Qëllimi i këtyre dispozitave është garantimi i vazhdimësisë së punonjësve në detyrë duke fituar statusin e nëpunësit civil gjyqësor.

Dispozitat kalimtare parashikojnë afatet brenda të cilave KLGJ do të krijojë regjistrin qendror të personelit, do të përcaktojë degët e gjykatave dhe numrin e përgjithshëm të gjyqtarëve, si dhe për nxjerrjen e akteve nënligjore në zbatim të këtij ligji.

5/ Ligji nr. 99/2016 për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë".

Ky ligj përcakton rregullat e organizimit dhe të funksionimit të Gjykatës Kushtetuese, statusin e gjyqtarit, paraqitjen e kërkesave dhe shqyrtimin e tyre, parimet dhe rregullat e gjykimit kushtetues, marrjen e vendimeve dhe ekzekutimin e tyre. Ligji nr. 99/2016 synon ta bëjë Gjykatën Kushtetuese (GJK) më efektive në vendimmarrje si dhe forcon më shumë rolin dhe pavarësinë e GJK, duke theksuar pavarësinë e plotë organizative, administrative e financiare për realizimin e detyrave të caktuara në Kushtetutë si dhe funksionin e saj si organi që zgjidh mosmarrëveshjet e natyrës kushtetuese dhe bën interpretimin përfundimtar të Kushtetutës.

Gjykata Kushtetuese *përbëhet nga nëntë anëtarë*, prej të cilëve tre anëtarë emërohen nga Presidenti i Republikës, tre anëtarë zgjidhen nga Kuvendi i Shqipërisë dhe tre anëtarë zgjidhen nga Gjykata e Lartë. Gjyqtarët e GJK emërohen për 9 vjet, pa të drejtë riemërimi. Përbërja e GJK përtërihet çdo 3 vjet, me një të tretën e saj (pra emërimet bëhen në periudha trevjeçare, jo në të njëjtën kohë, për të garantuar vijueshmërinë dhe stabilitetin e gjykatës). Ligji përcakton kriteret bazë dhe disa kushte për tu emëruar gjyqtar i GJK. Veprimtaria e Gjykatës Kushtetuese drejtohet dhe organizohet nga Kryetari i saj dhe, në mungesë të tij, nga gjyqtari më i vjetër në detyrë. GJK mbështetet në veprimtarinë e saj nga *administrata e gjykatës* e cila përbëhet nga nëpunësit civilë, njësia e shërbimit ligjor dhe nga punonjës të tjerë. *Njësia e shërbimit ligjor* përbën bërthamën shkencore juridike të GJK, e cila ka funksione këshilluese dhe ndihmëse në procesin vendimmarrës të GJK duke përfshirë: përgatitjen e çështjeve për gjykim, dhënien e opinionëve dhe përgatitjen e kërtimeve shkencore për çështjet gjyqësore që janë për shqyrtim para GJK.

Në këtë ligj parashikohen:

- **Procedura për shqyrtimin e ankimit kushtetues individual** ku çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe i lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta ka të drejtë të kundërshtojë para GJK çdo akt që cenon të drejtat dhe liritë e parashikuara në Kushtetutë, sipas kriterëve të parashikuara në këtë ligj. Kjo është një risi e rëndësishme, sepse para ndryshimeve të vitit 2016 ankimi individual lejohej vetëm për shkelje të procesit të rregullt ligjor (jo për të drejtat materiale), ndërsa tashmë është i pakufizuar. Objekt i ankimit

kushtetues individual, në raste të veçanta, mund të jetë edhe ligji ose akti normativ, sipas këtij ligji. GJK shqyrton përfundimisht ankimet kundër vendimeve të Këshillit të Lartë Gjyqësor dhe të Këshillit të Lartë të Prokurorisë, sipas nenit 140, pika 4, dhe 148/d, të Kushtetutës (në lidhje me shkeljet disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve).

- **Procedura mbi pajtueshmërinë e marrëveshjeve ndërkombëtare me Kushtetutën** ku GJK vihet në lëvizje vetëm nga Këshilli i Ministrave.
- **Procedura mbi pajtueshmërinë e ligjit ose të akteve të tjera normative me Kushtetutën.** Të drejtën për të vënë në lëvizje GJK për pajtueshmërinë e ligjit ose të akteve të tjera normative me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare e kanë: Presidenti i Republikës, Kryeministri, një e pesta e deputetëve dhe Avokati i Popullit; si dhe një sërë organesh të tjera të së drejtës publike dhe private në rastet kur çështja lidhet drejtpërdrejt me të drejtat dhe liritë e tyre të parashikuara nga Kushtetuta ose me qëllimet e veprimtarisë së tyre (psh OJF-të në lidhje me aspekte që janë brenda fushës së veprimtarisë së tyre).
- **Procedura lidhur me mosmarrëveshjet e kompetencave ndërmjet pushteteve**, si dhe ndërmjet pushtetit qendror dhe qeverisjes vendore, kur mosmarrëveshja ka lidhje të drejtpërdrejtë me ushtrimin e veprimtarisë së tyre;
- **Procedura për shqyrtimin e kushtetueshmërisë së partive dhe të organizatave të tjera politike** ku GJK vihet në lëvizje me kërkesë të Presidentit të Republikës, të Kryeministrit dhe të jo më pak se një të pestës së deputetëve, të Avokatit të Popullit dhe të Kryetarit të Kontrollit të Lartë të Shtetit;
- **Procedura për shkarkimin nga detyra të Presidentit të Republikës** dhe vërtetimin e pamundësisë së ushtrimit të funksioneve të tij, ku GJK vihet në lëvizje me vendimin e Kuvendit që ka vendosur shkarkimin e tij nga detyra;
- **Procedura mbi zgjedhshmërinë dhe papajtueshmërinë me ushtrimin e funksioneve të Presidentit të Republikës**, ku GJK vihet në lëvizje me kërkesë të jo më pak se një të pestës (1/5) së deputetëve ose të partive politike;
- **Procedura për shqyrtimin e zgjedhshmërisë dhe papajtueshmërisë në ushtrimin e funksionit të deputetit**, ku GJK vihet në lëvizje me kërkesë të Presidentit të Republikës, të jo më pak se një të pestës së deputetëve të Kuvendit ose të partive politike;
- **Procedura lidhur me referendumin** (sipas Kushtetutës, disa çështje nuk mund të shtrohen për referendum, si psh ato që kanë të bëjnë me të drejtat themelore ose me tatimet);
- **Procedura e shqyrtimit të kushtetutshmërisë së ligjeve të kërkuara nga gjykatat.** Kur gjykata ose gjyqtari gjatë një procesi gjyqësor, kryesisht ose me kërkesë të palëve, çmon se një ligj është antikushtetues (dhe ka lidhje të drejtpërdrejtë me zgjidhjen e çështjes konkrete), nuk e zbaton ligjin në fjalë, duke vendosur pezullimin e shqyrtimit të mëtejshëm të çështjes dhe dërgimin e materialeve të saj GJK, për t'u shprehur për kushtetutshmërinë e ligjit (kjo procedurë njihet si referim incidental).

Subjektet e parashikuara më sipër, kanë detyrimin të provojnë në çdo rast se çështja lidhet drejtpërdrejt me të drejtat dhe liritë e parashikuara nga Kushtetuta ose me qëllimet e veprimtarisë së tyre.

Referuar afateve të paraqitjes së kërkesës në GJK, ky ligj përcakton afate të ndryshme në varësi të procedurave të përcaktuara me sipër. (i) Individët mund të paraqesin kërkesë për papajtueshmërinë e ligjit ose të akteve të tjera normative (si p.sh. vendimet e Këshillit të Ministrave) me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara brenda 4 muajve nga konstatimi i cenimit; (ii) Kërkesat për kushtetutshmërinë e ligjit për rishikimin e Kushtetutës, në aspektin procedural, mund të paraqiten brenda 60 ditëve nga hyrja në fuqi e ligjit. (iii) Gjykatat mund ta paraqesin kërkesën në çdo kohë, kur gjatë shqyrtimit të një çështjeje gjyqësore konkrete, çmojnë anti-kushtetutshmërinë

e ligjit ose të aktit normativ; (iv) Kërkesat në GjK për pajtueshmërinë e ligjit ose të akteve të tjera normative me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara, mund të paraqiten brenda dy vjetëve nga hyrja në fuqi e aktit.

Kërkesa në Gjykatën Kushtetuese paraqitet nga kërkuuesi ose përfaqësuesi i zgjedhur prej tij dhe aplikimi bëhet dorazi ose me anë të postës. Në ligj përcaktohen kriteret se si duhet të paraqitet kërkesa dhe çfarë duhet të përmbajë kjo kërkesë. *Shpenzimet e procesit gjyqësor* para GjK i nënshtrohen rregullave të parashikuara në ligjin për tarifatat gjyqësore. Kërkuuesi, në çdo fazë të procesit, deri në marrjen e vendimit nga GjK, mund të kërkojë me shkrim pakësimin dhe/ose shtimin e objektit të kërimit, ose heqjen dorë nga kërkesa. *Kërkesa shqyrtohet paraprakisht nga kolegji*, i përbërë nga tre gjyqtarë të Gjykatës Kushtetuese, ku bën pjesë dhe relatori, të cilët vendosin kalimin ose mos kalimin e çështjes në seancë plenare për të zgjidhur themelin e çështjes. *Kolegji ose Mbledhja e Gjyqtarëve nuk shqyrton themelin e çështjes në këtë fazë*, vetëm nëse kërkesa plotëson kriteret ligjore paraprake për të vënë në lëvizje GjK.

GjK shqyrton *çështjet në seancë plenare* me pjesëmarrjen e të gjithë gjyqtarëve të GjK, por në asnjë rast, me jo më pak se të dy të tretat e tyre. Njoftimi për orën dhe datën e zhvillimit të seancës plenare, publik ose mbi bazë të dokumenteve, bëhet nga Drejtoria Gjyqësore, si rregull, 30 ditë para datës së caktuar për zhvillimin e seancës plenare, me përjashtim të rasteve kur GjK vendos ndryshe.

Pjesëmarrës në gjykimin kushtetues janë: a) Subjekti që ka paraqitur kërkesën ose përfaqësuesi i tij. b) Subjektet kundër të cilëve është paraqitur kërkesa ose që kanë interes të drejtpërdrejtë për çështjen që shqyrtohet. c) Organi që ka nxjerrë aktin e kontestuar. ç) Organet shtetërore që janë në mosmarrëveshje për kompetencë. Me kërkesën e pjesëmarrësve në gjykim ose kryesisht, GjK mund të thërrasë ekspertë për konstatimin dhe sqarimin e fakteve që kanë lidhje me çështjen në shqyrtim, dëshmitarë, si dhe mund të kërkojë dokumente të cilat kanë lidhje me çështjen në shqyrtim.

Shqyrtimi paraprak i çështjeve nga kolegjet ose Mbledhja e Gjyqtarëve përfundon brenda tre muajve nga paraqitja e kërkesës, me përjashtim të rasteve kur ligji përcakton afate të tjera. *Kufijtë e shqyrtimit të çështjes*, nga ana përmbajtësore, janë brenda objektit të kërkesës dhe shkaqeve të parashtruara në të. Përjashtimisht, kur ka lidhje midis objektit të kërkesës dhe akteve të tjera normative që nuk janë kontestuar shprehimisht nga pala, vendos për çdo rast GjK. Shqyrtimi i çështjes në seancë plenare bëhet pasi të jenë depozituar paraprakisht nga palët të gjitha materialet e nevojshme për gjykim, si dhe çështja të jetë përgatitur në tërësi nga relatori i çështjes. Shqyrtimi i çështjeve nga GjK bëhet kolegjisht. Relatori i çështjes paraqet në bisedime projektvendimin përkatës, mbi të cilin votojnë të gjithë gjyqtarët që kanë marrë pjesë në shqyrtimin e çështjes.

Vendimi përfundimtar shpallet i arsyetuar jo më vonë se 30 ditë nga përfundimi i seancës, me përjashtim të rasteve kur parashikohet ndryshe në ligj. Vendimi merret me shumicën e votave vetëm nga ata gjyqtarë që kanë marrë pjesë në shqyrtimin e çështjes. Abstenimi nuk lejohet. *Vendimi i GjK ka fuqi detyruese të përgjithshme dhe është përfundimtar dhe në çdo rast, shprehet edhe për efektet e vendimit.* Vendimi i GjK që ka shfuqizuar një ligj apo akt normativ si të papajtueshëm me Kushtetutën ose me marrëveshjet ndërkombëtare, si rregull sjell efekte juridike nga data e hyrjes së tij në fuqi, pra normalisht nuk ka efekte prapavepruese. GjK mund të vendosë që vendimi për shfuqizimin e një akti të prodhojë pasoja në një datë tjetër, të ndryshme (më të vonshme) nga hyrja e tij në fuqi. Në këtë rast Kuvendi apo çdo institucion tjetër bën ndryshimet e nevojshme brenda afatit të përcaktuar në vendimin e GjK dhe në përputhje me pjesën arsyetuese të tij. Vendimet e gjykatave të çdo shkalle, të cilat shfuqizohen nga GjK, nuk kanë fuqi juridike nga momenti i marrjes së tyre. Çështja i dërgohet për shqyrtim gjykatës, vendimi i së cilës është shfuqizuar. Kur GjK gjatë shqyrtimit të një çështjeje, konstaton se ka boshllëk ligjor, si rrjedhojë e të cilit kanë ardhur pasoja negative për të drejtat dhe liritë themelore të individit, ajo, veç të tjerave, vendos detyrimin e ligjvënësit për të plotësuar kuadrin ligjor brenda një afati të caktuar.

Përjashtimisht, *vendimi i GjK ka fuqi prapavepruese vetëm në këto raste:* a) ndaj një dënimi penal (edhe gjatë kohës që është ende në ekzekutim, p.sh. personi është duke vuajtur dënimin), nëse ai lidhet drejtpërdrejt me zbatimin e ligjit ose të aktit normativ të shfuqizuar; b) ndaj çështjeve që shqyrtohen nga gjykatat e zakonshme, derisa vendimet e tyre nuk janë përfundimtare dhe të formës së prerë; c) ndaj pasojave ende të pa ezauruara të ligjit apo aktit normativ të shfuqizuar.

Ekzekutimi i vendimeve të GjK sigurohet nga Këshilli i Ministrave me anën e organeve përkatëse të administratës shtetërore. GjK, në varësi të llojit të vendimit dhe kur është e nevojshme, mund të caktojë në pjesën urdhëruese organin e ngarkuar me zbatimin e vendimit, si dhe mënyrën e ekzekutimit, duke caktuar afate konkrete, mënyrën dhe procedurën përkatëse të ekzekutimit. Moshbatimi ose pengimi i ekzekutimit të vendimit të GjK dënohet sipas dispozitave përkatëse të Kodit Penal.

6/Ligji Nr. 115/2016 "Për Organet e Qeverisjes të Sistemit të Drejtësisë."

Ligji nr. 115/2016 "Për funksionimin dhe organizimin e organeve të qeverisjes së sistemit të drejtësisë në Republikën e Shqipërisë" përcakton rregulla për mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Këshillit të Lartë Gjyqësor (KLGJ), Këshillit të Lartë të Prokurorisë (KLP), Inspektoratit të Lartë të Drejtësisë (ILD) dhe Këshillit të Emërimeve në Drejtësi (KED), katër organe kushtetuese të (ri)krijuara rishtazi, garante të një qeverisjeje të drejtë, të pavarur, transparente dhe të besueshme të sistemit të drejtësisë. Qëllimi i këtij ligji është mirëqeverisja e sistemit të drejtësisë në funksion të pavarësisë, përgjegjshmërisë, eficientësisë dhe transparencës së tij. Këto organe zëvendësojnë pjesërisht organet ekzistuese.

KLGJ-ja zëvendëson Këshillin e Lartë të Drejtësisë (KLD), në një përpjekje për të evituar, ndër të tjera, tendencat kooperativiste që karakterizonin funksionimin e tij. Më konkretisht, nga 15 anëtarë që përbënin KLD-në e vjetër (10 gjyqtarë dhe 5 jo-gjyqtarë), KLGJ-ja do përbëhet nga 11 anëtarë. Përveç numrit të anëtarëve, ligji parashikon edhe ndryshimin e procedurës së zgjedhjes së tyre. Nga 11 anëtarë, 6 do të jenë nga radhët e gjyqtarëve (të zgjedhur nga vetë trupa gjyqësore), ndërsa pesë anëtarët e tjerë duhet të jenë nga radhët e avokatëve (2), pedagogëve të fakulteteve të drejtësisë dhe Shkollës së Magjistraturës (2), si dhe të shoqërisë civile (1). Për secilën kategori të anëtarëve ligji ka parashikuar në mënyrë të detajuar kriteret që duhet të përmbushin duke filluar nga organizimi i thirrjes tek verifikimi i plotësisë të kushteve ligjore, ankimeve, kuorumit, thirrjen e mbledhjes, procesin e votimit, numërimin e votave e deri tek ankimet kundër vendimeve të organit përzgjedhës. Zgjedhjen përfundimtare të anëtarëve jo-gjyqtarë e bën Kuvendi, normalisht me 2/3 e votave, sipas një procedure komplekse të detajuar në Kushtetutë dhe në ligj.

Kryesimi i organit parashikohet të bëhet nga njëri prej anëtarëve jo-gjyqtarë. Edhe në këtë pikë ka një ndryshim në raport me KLD-në ku të drejtën e kryesisë e kishte Presidenti i Republikës (i cili nuk do të jetë më në përbërjen e KLGJ-së). Nga ana tjetër KLGJ-ja parashikon edhe një zgjerimin të madh të kompetencave të cilat do të përfshijnë pothuajse të gjitha aspektet e administrimit të gjyqësorit, shqyrtimin e etikës institucionale, konfliktit të interesave, marrëdhëniet me Kuvendin, administrimin financiar, raportimin publik para Kuvendit për çështje të gjyqësorit, menaxhimin e ngarkesës së çështjeve në gjykatë etj. Bazuar në analizën e ngarkesës së çështjeve gjyqësore në gjykata dhe në të dhënat mbi çështje të aksesit në drejtësi, pas konsultimit me kryetarët e gjykatave dhe Ministrin e Drejtësisë, Këshilli përcakton numrin e përgjithshëm të gjyqtarëve, numrin e gjyqtarëve për çdo gjykatë si dhe numrin e gjykatave, vendndodhjen dhe kompetencën e tyre territoriale, pas një studimi vlerësues.

Kompetencat për hetimin e shkeljeve disiplinore, të ankesave kundër gjyqtarëve si dhe ato të inspektimit të gjykatave, i kalojnë një organi të ri, Inspektori i Lartë i Drejtësisë.

Organi tjetër kushtetues është **Këshilli i Lartë i Prokurorisë**, i cili do të ketë rol të rëndësishëm në administrimin e sistemit të drejtësisë penale. Ky organ do të shqyrtojë dhe marrë vendime lidhur me statusin e prokurorëve, rekrutimin, emërimin, transferimin, riemërimin dhe disiplinimin e tyre. KLP-ja ka disa analogji me KLGJ-në në lidhje me numrin e anëtarëve (11) dhe formimin e tyre (6 prokurorë, 5 anëtarë të zgjedhur nga Kuvendi).

Funksionet e KLP-së:

- › I propozon Kuvendit kandidatin për Prokuror të Përgjithshëm;
- › Vetë ligji ndan kompetencat qeverisëse mes Prokurorit të Përgjithshëm dhe KLP-së, me qëllim që të ndikojë në rritjen e pavarësisë së brendshme të prokurorëve në raport me prokurorët më të lartë dhe të pavarësisë së jashtme të institucionit;
- › Siguron efikasitetin dhe respektimin e kolegjalitetit të organeve qeverisëse, duke shmanjur konfliktet e mundshme të interesit, si dhe garanton përgjegjshmërinë e anëtarëve në ushtrimin e funksioneve të tyre, duke përcaktuar se anëtarët i kryejnë funksionet e tyre me kohë të plotë;
- › Garanton një proces transparent dhe përfaqësues për përzgjedhjen dhe emërimin e anëtarëve, me qëllim garantimin e një sistemi funksional dhe të pavarur drejtësie. Kandidatët jo-magjistratë përzgjidhen paraprakisht nga kolegët e tyre avokatë, akademikë dhe të shoqërisë civile, sipas kriterëve dhe procedurave të hollësishme ligjore.
- › Zbaton kriteret ligjore që duhet të përmbushin anëtarët, me qëllim garantimin e cilësisë, profesionalizmit, integritetit të lartë moral e profesional të tyre;

KLJG-ja dhe KLP-ja do të kenë në përbërje 4 komisione të përhershme:

- ❖ Komisioni i Planifikimit Strategjik, i Administrimit dhe Buxhetit;
- ❖ Komisioni Disiplinor;
- ❖ Komisioni i Vlerësimit të Veprimtarisë Etike dhe Profesionale;
- ❖ Komisioni i Zhvillimit të Karrierës.

Ligji Nr. 115/2016 Për Organet e Qeverisjes së Sistemit të Sistemit të Drejtësisë ka si objektiv:

- › garantimin e një procesi transparent për verifikimin dhe shpalljen e kandidaturave për anëtarët magjistratë (gjyqtarë ose prokurorë), si dhe të drejtën e ankimit ndaj vendimeve për përjashtimin e kandidaturave;
- › siguron një proces transparent votimi të kandidaturave nga gjyqësori/prokuroria duke e hapur ndaj medias, si dhe një administrim efektiv të procesit nëpërmjet një komisioni të posaçëm me detyra të mirë përcaktuara;
- › përcakton kriteret e qarta për kandidatët jo-magjistratë për anëtarë të Këshillave, duke parashikuar organe të veçanta për verifikimin e kushteve ligjore e morale dhe renditjen e kandidatëve sipas kriterëve të meritës dhe kualifikimit;
- › kujdeset për një zgjedhje përfaqësuese të kandidaturave që vijnë me votim nga dhomat e avokatisë, trupa e pedagogëve të drejtësisë Shkollës së Magjistraturës dhe shoqëria civile;
- › kujdeset për statusin e anëtarëve të KLGJ-së dhe KLP-së pas përfundimit të mandatit të tyre, duke i kthyer ata në pozicionet e mëparshme;

- › eviton mbivendosjen e përgjegjësive për inspektimin e gjykatave dhe shqyrtimin e ankesave kundër gjyqtarëve (çka ndodhte më parë) duke krijuar një organin inspektimi unik dhe të specializuar;
- › garanton ndarjen e procesit të inspektimit nga procesi vendimmarrës për dhënien e masës disiplinore. Për kryerjen e inspektimit parashikohen dispozita të veçanta për funksionimin e **Inspektoratit** të Lartë të Drejtësisë, si autoriteti shtetëror përgjegjës për hetimin e shkeljeve dhe për fillimin e procedurës disiplinore ndaj gjyqtarëve, prokurorëve, anëtarëve të KLGJ-së dhe KLP-së dhe të Prokurorit të Përgjithshëm, si dhe për inspektimin e gjykatave dhe të zyrave të prokurorisë. Ndërsa organet vendimmarrëse për disiplinën e gjyqtarëve dhe prokurorëve janë, respektivisht, KLGJ-ja dhe KLP-ja; ndaj vendimeve të tyre mund të bëhet ankim në GjK.

Është e rëndësishme të theksohet se ky ligj zgjidh problematikën e mëhershme të kompetencës ekskluzive të Ministrisë të Drejtësisë për fillimin e procedimeve disiplinore ndaj gjyqtarëve, duke ja lënë tashmë këtë kompetencë Inspektorit të Lartë të Drejtësisë si organ i pavarur kushtetues; Ministri rezervon të drejtën t'i kërkojë Inspektorit fillimin e hetimit ndaj një apo më shumë gjyqtarëve të veçantë në lidhje me akuza për shkelje disiplinore, por vendimi i mbetet ILD-së. Gjithashtu ligji ndihmon në depolitizimin e procesit të emërimit, garantimit të cilësisë profesionale dhe integritetit të Inspektorit, duke përcaktuar se Inspektori i Lartë i Drejtësisë emërohet me tri të pestat e votave të gjithë anëtarëve të Kuvendit, midis kandidatëve të përzgjedhur dhe renditur nga Këshilli i Emërimeve në Drejtësi, sipas një procedure transparente, publike dhe bazuar në merita.

Për ushtrimin e funksioneve hetimore të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, parashikohet krijimi i Zyrës së Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, e përbërë nga Inspektorët e Drejtësisë dhe nga administrata. Ky institucion garanton një procedurë transparente dhe të drejtë për emërimin e inspektorëve magjistratë dhe jo-magjistratë, të bazuar në kriteret e qarta dhe objektive.

Për garantuar një sistem llogaridhënieje në të gjitha nivelet, procedimet disiplinore të filluara nga Inspektori i Lartë i Drejtësisë ndaj gjyqtarëve shqyrtohen dhe vendosen nga KLGJ-ja. Procedimet disiplinore të filluara nga Inspektori ndaj prokurorëve shqyrtohen dhe vendosen nga KLP-ja dhe procedimet disiplinore ndaj anëtarëve të këtyre dy këshillave (KLGJ dhe KLP) si dhe ndaj Prokurorit të Përgjithshëm shqyrtohen dhe vendosen nga Gjykata Kushtetuese. Gjithashtu, hetimi për mbledhjen e provave dhe fakteve që vërtetojnë shkeljet e rënda të Inspektorit, kryhet nga një komision hetimor parlamentar ndërkohë që vendimi merret nga Gjykata Kushtetuese.

Ndërmarrja e këtyre ndryshimeve kushtetuese dhe ligjore shënon një hap të rëndësishëm përpara për përmirësimin e sistemit të drejtësisë në Shqipëri. Megjithatë zbatimi i tyre mbetet ende një sfidë. Ndonëse disa organe të reja kushtetuese janë tashmë të parashikuara në nivel ligjor, ato nuk kanë filluar ende punën e tyre për shkak të disa ngërçeve ligjore dhe vonesave praktike. Për shembull, kandidatët magjistratë për anëtarë të të dy Këshillave duhet të kalojnë njëherë procesin e rivlerësimit para se të procedohet me zgjedhjen përfundimtare të tyre. Gjithsesi, funksionimi i mirë i të dy Këshillave do të jetë me rëndësi të jashtëzakonshme për përmbushjen e objektivave të reformës.

Qendra Europiane

Rr. "Vaso Pasha"

P. 20, Ap. 57, 1001

Tiranë, Shqipëri

www.euro-centre.eu

KONRAD-ADENAUER-STIFTUNG

ZYRA PËR SHQIPËRINË

Blv. "Dëshmorët e Kombit"

Kulla Binjake 1, Kati 11, Zyra A3

Tiranë, Shqipëri

www.kas.de